

Strand 3: The challenges facing Art Nouveau heritage (looking towards the future)

Viquimodernisme, un estudi de cas

Utilització de la Viquipèdia com una nova plataforma de difusió de la recerca sobre el Modernisme català i com un nou recurs per a la docència universitària

Àlex Hinojo, Esther Solé

Introducció. Antecedents i justificació.

No cal retrocedir gaire en el temps per trobar situacions dins l'àmbit acadèmic en què tota menció a la Viquipèdia o a qualsevol altre projecte dut a terme en entorns digitals es feia en un to essencialment crític. Aquestes reticències, però, sorgeixen d'un profund desconeixement de la idiosincràsia del projecte i de les conviccions que l'impulsen.

En un món de fronteres que es desdibuixen, les desigualtats es defineixen a partir de les diferències pel que fa a l'accés al coneixement, i força sectors de la societat romanen convençuts que el poder ve determinat pel control de la disponibilitat i la difusió de la informació. No obstant, cada cop pren més força un plantejament més obert, basat en unes condicions menys restrictives pel que fa a l'accés, l'aprofitament i la distribució dels continguts. Aquest plantejament arrela en l'anomenat coneixement lliure, que considera el coneixement com un patrimoni públic, que ha d'estar subjecte a les menors restriccions possibles.¹

¹ Vegeu http://ca.wikipedia.org/wiki/Coneixement_lliure. Consultat el 29 d'abril de 2013.

Un exemple paradigmàtic d'aquesta nova aproximació al coneixement és la Viquipèdia, una enciclopèdia en línia,² disponible en 286 idiomes i que qualsevol persona pot editar. Aquesta realitat és possible gràcies a les llicències obertes de tipus Creative Commons, i es vertebra a partir d'una convicció prístina: la Viquipèdia no és una font primària, sinó una corretja de transmissió d'un coneixement ja generat, que ha de ser correctament referenciat i verificable per qualsevol lector. Tanmateix, és precisament aquesta faceta tan oberta, aquesta aparent manca de control sobre qui introdueix els continguts, la principal causa de les reticències de l'acadèmia respecte aquest projecte: la Viquipèdia és vista com quelcom potencialment maligne perquè prové de la Xarxa i es desconeix qui és responsable de la informació que ofereix. No obstant, el que realment fa valuos el coneixement abocat a la Viquipèdia no és la seva qualitat literària —sempre millorable—, sinó la presència i qualitat de les referències incardinades al text i detallades —i si hi ha sort i estan disponibles en línia, fins i tot enllaçades— al final de cada article.

Així doncs, tothom pot participar de la qualitat de la Viquipèdia en certa mesura i en el marc de les seves possibilitats. Per una banda, els investigadors, que proporcionen a la societat nou coneixement fruit de la recerca —sovint finançada amb fons públics— són els que de retruc proporcionen les referències amb les que s'enriqueix el contingut de la Viquipèdia. Per l'altra, la ciutadania amb accés a aquesta primera baula de la cadena del coneixement pot servir-se d'aquesta informació, ja públicament disponible, per ampliar i millorar els continguts que ofereix la Viquipèdia, amplificant i optimitzant la vàlua de la tasca investigadora, fent-la encara més accessible. En aquesta línia, no es pot obviar que la Viquipèdia és sovint la primera o la única font que es consulta quan hom cerca informació a Internet i que, en el cas català, rep entre 20 i 30 milions de consultes al mes. Per tant, no resulta forassenyat optar per que el coneixement i les dades que presenta aquesta enciclopèdia siguin de la màxima qualitat possible.

² És pertinent mencionar l'existència del projecte Wikipedia Zero, una iniciativa amb l'objectiu de facilitar al màxim les consultes de la Viquipèdia a aquells col·lectius amb majors dificultats per accedir a Internet. Vegeu http://wikimediafoundation.org/wiki/Wikipedia_Zero. Consultat el 29 d'abril de 2013.

Amb aquest esperit, Amical Viquipèdia i el GRACMON, el grup de recerca en història de l'art i del disseny contemporanis de la Universitat de Barcelona, han unit esforços per dur a terme un projecte inèdit tant a Catalunya com en l'àmbit del que en entorns viquipedistes es coneix com a GLAM.³ En aquest cas es prengué la millor part del treball docent i investigador universitari, s'uní a allò millor de la filosofia del coneixement lliure i en sorgí *Viquimodernisme*, un projecte innovador que ha involucrat al voltant d'un centenar d'alumnes d'història de l'art de la Universitat de Barcelona, membres del GRACMON, el Museu de les Arts Escèniques de Barcelona i la comunitat d'editors de la Viquipèdia.

Viquimodernisme: objectius i auditoria prèvia

Davant la sospita que l'estat dels continguts sobre modernisme català a la Viquipèdia era poc favorable, durant l'estiu de 2012 es va dur a terme una auditoria prèvia per determinar l'estat de la qüestió i delimitar amb major precisió els objectius i àmbits d'actuació del viquiprojecte.⁴

Un cop seleccionats els indicadors quantitius⁵ i qualitius⁶ a partir dels quals es vertebraria l'auditoria, es va prendre una mostra de 25 articles sobre el modernisme català, entre ells l'article on es defineix aquest moviment, els articles de qualitat allotjats a la categoria *modernisme* i altres articles considerats interessants en tant que versen sobre obres o personatges molt destacats d'aquest moviment. No obstant, abans d'entrar en l'anàlisi quantitativa i qualitativa de la mostra, es va realitzar una primera

3 Acrònim anglès de *Galleries, Libraries, Archives and Museums*, entesos com els principals custodis del coneixement disponible a l'actualitat. Des dels entorns wiki es considera que els projectes col·laboratius amb entitats GLAM és vital per tal de maximitzar l'accés de la població al coneixement.

4 El detall complet de l'auditoria prèvia es pot consultar a https://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:Gracmon/Auditoria_prèvia. Consultat el 29 d'abril de 2013.

5 Número d'articles a les categories relacionades amb el modernisme català, número d'octets de l'article, número d'imatges carregades a Wikimedia Commons sobre un element o categoria, número d'imatges emprades per il·lustrar cada article, número d'enllaços interns i número de visualitzacions.

6 Distinció (o no) com a article de qualitat, disponibilitat (i nombre) de traduccions, ús i quantitat de referències i utilització de categories per tal d'agrupar i ordenar els articles.

aproximació a l'estat dels continguts sobre el modernisme català a la viquipèdia en general, servint-nos dels enllaços a les diferents versions idiomàtiques d'aquesta enciclopèdia (els anomenats interviquis) i de les dades que proporcionen aplicacions de recompte d'articles i visites per categories, així com d'imatges disponibles i utilitzades per il·lustrar articles.⁷

En primer lloc, es va presentar la situació de l'article genèric sobre el modernisme català a la viquipèdia en català, castellà (*modernismo catalán*) i anglès (*modernisme*), a més d'observar el número de traduccions d'aquest article clau (19), força millorable sobretot si es compara amb les 55 traduccions de l'article *art modern* i les 58 de l'article sobre l'*Art Nouveau*. Seguidament, es va procedir a analitzar l'estat que presentaven les categories de les que es disposava per ordenar els articles existents sobre el modernisme català i, sorprenentment, es va observar que les categories —no només en el cas català— precisaven d'una clarificació important per tal de dur a terme la seva funció correctament.⁸ Aquesta revisió va revelar l'existència de duplicitats, categories poc clares pel que fa als articles que acollien i també l'existència de categories excessivament restrictives, que probablement funcionarien millor amb una denominació més genèrica. Davant d'aquesta realitat, es va optar per intervenir i refer la taxonomia de categories sobre el modernisme català abans de realitzar qualsevol acció referent al viquiprojecte.

El recompte dels articles inclosos en la nova taxonomia de categories va revelar que en el moment de realització de l'auditoria la Viquipèdia ofería 372 articles sobre el modernisme català. La xifra no és gens desdenyable, per bé que el pes específic d'aquesta categoria dins el conjunt de la Viquipèdia —que el 12 d'abril de 2013 va superar els 400.000 articles— és més aviat discret, i les dades absolutes es poden millorar amb certa facilitat. Aquesta realitat resulta encara més escruixidora quan es contrasta amb altres edicions idiomàtiques de la Viquipèdia: l'escassetat d'articles

⁷ Vegeu <http://toolserver.org/~magnus/ts2/treeviews/> i <http://toolserver.org/~magnus/ts2/glamorous>. Consultats el 29 d'abril de 2013.

⁸ Noti's que en el cas de la Viquipèdia és necessari que existeixin cinc articles relacionats amb una categoria per tal que aquesta pugui existir.

categoritzats com a modernisme català en idiomes que ens resulten força propers és alarmant, fins al punt que a l'edició anglesa no s'arriba a la centena d'articles sobre aquesta temàtica, a la castellana tot just se'n compten 150 i la categoria és inexistent a la viquipèdia en francès. Malgrat tot, els articles categoritzats com a *modernisme català* reben una mitjana de 50.000 visites al mes, xifra que s'enfila fins a les 600.000 visualitzacions de pàgina al conjunt de viquipèdies en altres idiomes on existeix una categoria equivalent (alemany, anglès, castellà, hebreu, noruec i portuguès). A més, l'ús dels hipervincles cap a articles relacionats amb aquest moviment artístic roman relativament poc explotat, ja que d'un total de 372 articles sobre el modernisme català disponibles a la Viquipèdia, tan sols hi ha 169 enllaços interns que dirigeixen el lector potencial vers l'article *mare* d'aquest treball. Pel que fa a les imatges, el repositori Wikimedia Commons disposa d'unes 10.000 imatges categoritzades com a *modernisme català*, però tot just se n'utilitza un 56% (poc més de 4.500) per il·lustrar articles de la Viquipèdia o de projectes germans.

L'anàlisi quantitativ i qualitativ de la mostra seleccionada confirmà la situació que augurava l'aproximació més generalista a l'estat de la qüestió. El panorama que presentaven les dades aplegades era molt desigual: començant per les seves dimensions, aquestes eren força heterogènies i traçaven una forquilla que anava dels 126.000 als 5.300 octets.⁹ Aquesta irregularitat encara es féu més palesa en el recompte de traduccions disponibles per cadascun dels articles de la mostra (no són rars els articles dels quals tan sols es disposa la versió en català, i la xifra de traduccions arriba fins als 71 idiomes diferents en què es troba disponible l'article sobre Antoni Gaudí, per exemple). En la mateixa línia, els articles de qualitat són una raresa,¹⁰ i dels 372 articles sobre modernisme català a la Viquipèdia tot just 26 estan distingits com a articles de

9 1.000 octets (1 kilobyte) equivalen a un full de paper de dades. Cal remarcar, però, que aquesta desigualtat en les dimensions dels articles es veu desviada per l'impuls d'alguns articles molt voluminosos i per la presència d'un elevat número d'imatges en alguns d'ells. A més, és convenient emprar el número de referències de cada article com un factor de correcció a tenir en compte.

10 La distinció d'article de qualitat és concedida per la mateixa comunitat d'editors, després de revisar diversos aspectes formals del text, a més de la seva verificabilitat, neutralitat o correcció. Vegeu http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquipèdia:Què_és_un_article_de_qualitat. Consultat el 29 d'abril de 2013.

qualitat i, d'aquests, ben poques versions en altres idiomes gaudeixen d'aquesta distinció (entre 0 i 4). Finalment, les referències, allò que realment determina la qualitat d'un article, presenten un tractament d'allò més irregular, i articles com el de la Casa Batlló, amb més de 120 referències que sustenten més de 110.000 octets de dades, conviuen amb articles com el dedicat al Palau Güell, sense cap referència en el moment de realitzar l'auditoria i amb unes dimensions ben modestes, que tot just superaven els 5.700 octets.

Així doncs, la conclusió principal que es va extreure de l'auditoria era que els continguts sobre el modernisme català requerien una millora substancial de la seva presència i visibilitat a la Viquipèdia, tant a nivell quantitatiu com, molt especialment, qualitatiu. Per tal de corregir aquesta situació es va traçar el *viquiprojecte:viquimodernisme*.¹¹

Més enllà d'aquesta necessitat objectiva, el projecte va estar impulsat per diversos factors: en primer lloc, la constatació que el modernisme és un dels principals valors del patrimoni artístic del país, i que la Viquipèdia és una eina de gran utilitat per donar a conèixer la cultura catalana al món. En segon lloc, la condició d'experts llargament reconeguts en la matèria que gaudeixen els membres del GRACMON; sense oblidar que els projectes vinculats al coneixement lliure que es desenvolupen en l'àmbit de l'ensenyament públic tenen un enorme —i immediat— retorn social en forma de coneixement lliurement accessible i de producció científica altament optimitzada. D'aquesta manera es va arribar a una cruïlla afortunada, i des del GRACMON es decidí fer un gir en la docència de les assignatures del grau en història de l'art de la Universitat de Barcelona i implicar directament als alumnes en la realització del viquiprojecte: en lloc de realitzar un treball acadèmic convencional, els alumnes editarien la Viquipèdia i millorarien els continguts disponibles sobre el modernisme, amb la supervisió dels membres del GRACMON i la col·laboració de la comunitat d'editors de la Viquipèdia.

¹¹ El text complet del projecte es pot consultar a <http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:Viquimodernisme>. Consultat el 29 d'abril de 2013.

Una de les parts més destacades d'aquest projecte és que es transforma la seqüència didàctica tradicional, que propicia un oblit ràpid dels continguts i un aprenentatge significatiu menor: en els entorns clàssics, el coneixement es transmet mitjançant classes magistrals, que obliguen a l'alumnat a memoritzar els continguts impartits i a reproduir-los, ja sigui en un examen o en un treball que sovint sols és llegit pel docent o, a tot estirar, és presentat als companys de classe.

En canvi, fent servir la Viquipèdia com a entorn de treball es produeix una avaluació conjunta entre el/la docent i la comunitat viquipedista. A més, el treball resulta útil, ja que roman a la Xarxa, és objecte d'un important nombre de lectures i pot ser reutilitzat o fins i tot actualitzat de manera senzilla per futures promocions de l'assignatura, recercadors o altres editors interessats en el tema. A més, s'afavoreix una metodologia més innovadora: col·laboració entre estudiants, ús d'eines TIC i aprenentatge significatiu.

Fase 1: primer quadrimestre curs 2012-2013

Abans de començar les classes, se celebrà una reunió entre els voluntaris d'Amical Viquipèdia, els professors implicats en el projecte i altres membres del GRACMON. Es va elaborar una llista dels articles necessitats d'acomplir uns criteris mínims de correcció en els diversos àmbits artístics que afecten al modernisme català i es van repartir entre les diverses assignatures dels professors que col·laboraven en el projecte. Durant el primer quadrimestre, el projecte afectà a 3 assignatures: *Barcelona 1900*, *Fonts de la Història de l'Art* i *De les Arts decoratives a la cultura del Disseny*.

Depenent de l'assignatura, el treball es realitzà de forma individual o en grups. Cada estudiant va triar un dels articles proposats i va procedir a ampliar o crear l'entrada corresponent a la Viquipèdia, amb l'objectiu d'elaborar un article mereixedor de la distinció d'article de qualitat.¹² En tot moment es va romandre fidel a un principi de transparència i es van compartir els criteris d'avaluació del projecte que, segons

¹² Vegeu http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquipèdia:Articles_de_qualitat. Consultat el 29 d'abril de 2013.

L'assignatura, implicava una participació obligatòria, voluntària o per millorar la nota final, tot intentant ser el més inclusiu possible i adaptant-se a les realitats i costums educatives de cadascun dels professors participants. Es disposava de tot el quadrimestre per elaborar l'article, essent aquesta una activitat que es valoraria a la nota final de l'assignatura. A final del quadrimestre, els alumnes també havien de presentar oralment el treball de forma oral al grup.

Durant aquests 4 mesos, els alumnes van cercar la bibliografia específica sobre el tema, la van treballar i la van sintetitzar correctament tot redactant un text explicatiu adaptat al format viqui, que enriquiren il·lustrant-lo amb imatges, ja fos aprofitant continguts de Wikimedia Commons, el repositori audiovisual de la Viquipèdia, o creant-les ells mateixos. El sistema de treball que es va recomanar era actuar directa i progressivament sobre la pàgina de la veu enciclopèdica, per tal d'anar treballant de manera col·laborativa amb la resta de la comunitat.

Al principi del quadrimestre, dos membres d'Amical Viquipèdia van fer unes classes pràctiques presencials d'edició viqui als alumnes participants. D'aquesta manera es va presentar el projecte, la seva filosofia i es van resoldre els primers dubtes tècnics. Després es va habilitar una adreça de correu per a resoldre dubtes, però el gruix de la comunicació entre estudiants, professors i viquipedistes es va realitzar directament en un entorn viqui.

Això permet que no només els professors avaluin els articles editats, sinó que la resta de la comunitat d'editors també actua com a corrector i avaluador. La comunitat d'editors de la Viquipèdia va anar guiant els estudiants i recordant-los mancances formals com la falta de referències, aportant recomanacions a nivell d'estil o esborrant textos o imatges que violaven drets d'autor. Es donava la situació que l'alumnat no podia "copiar de la Viquipèdia" perquè hi estava treballant directament, però tampoc podia "copiar d'un llibre" perquè les referències emprades es comproven i es validen contínuament per part dels voluntaris, per part de determinar si el text és copiat o original. En aquesta tipologia d'entorn l'alumne percep clarament el control sobre els continguts que elabora per part de tercers, un fet que va donar lloc a petites tensions i malentesos amb alguns editors,

que es va aconseguir resoldre un cop es va clarificar el funcionament dels processos editorials de la Viquipèdia.

Un altre dels avantatges de treballar en entorns viqui és l'existència de pàgines d'historial de tots els articles, que permeten observar l'evolució en les edicions, portar un control de canvis i saber amb precisió qui intervé sobre cada element d'un article. Això resultava especialment interessant pels treballs en grup, on es podia comprovar clarament quins estudiants havien adquirit un compromís més ferm amb el projecte, a més de poder observar la seva metodologia de treball en gran detall.

Una altra dificultat que es va destacar mitjançant la realització d'aquest projecte va ser la manca de coneixement sobre temes relacionats amb els drets d'autor. Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure, només permet carregar imatges que formin part del domini públic o bé llicenciades en Creative Commons (CC-BY-SA o més obertes). Els alumnes, acostumats a aprofitar qualsevol imatge trobada a Internet en qualsevol plataforma (mails, xarxes socials, treballs...) tenien dificultats per comprendre els motius que els impedié utilitzar algunes fotografies a la Viquipèdia, i per què hi havia gent que "els esborrava" amb celeritat quan violaven la legislació sobre drets d'autor. A més a més, el sistema de càrrega d'imatges a la plataforma Wikimedia Commons va donar més d'un maldecap als participants. Es va haver de fer una especial atenció a aquest procediment, que va ocupar el gruix dels dubtes en les comunicacions entre viquipedistes, professors i alumnes. Una de les solucions va ser organitzar una segona trobada presencial entre estudiants i un membre d'Amical Viquipèdia en horari lectiu, on els alumnes van poder preguntar tot tipus de dubtes tècnics sobre com editar la Viquipèdia i com penjar imatges a Wikimedia Commons.

Cal destacar que alguns editors voluntaris fins i tot van realitzar propostes de sistemes d'avaluació dels articles treballats. A l'assignatura *Barcelona 1900*, un grup d'editors va crear una taula d'avaluació basant-se en criteris tècnics (mida de l'article, estructura, número d'imatges, qualitat lingüística, referències, bibliografia, enllaços i contingut

tècnic) valorats com un semàfor (verd/vermell) per a facilitar la posterior tasca avaluadora dels professors.¹³

Al final del quadrimestre es va procedir a realitzar una enquesta de satisfacció als alumnes, que es comentarà a l'apartat dedicat a les conclusions. En alguns casos, com a l'assignatura *Barcelona 1900* i *De les Arts Decoratives a la cultura del Disseny*, es va aconseguir un creixement del 775% dels articles treballats, fet que indica que gràcies a aquest projecte s'han cobert buits molt destacats sobre conceptes determinats, on destaquen sobretot aquells articles que tracten sobre les publicacions periòdiques aparegudes en època modernista, creant una gran quantitat d'articles nous, molt complets i de qualitat.

Fase 2: segon quadrimestre curs 2012-2013

En finalitzar el primer quadrimestre es va dur a terme l'avaluació ja mencionada. Per tal de fer-ne difusió, es van publicar alguns articles en blogs relacionats amb la Viquipèdia, unes petites notes que van tenir un gran ressò i van acabar publicades a mitjans com la revista Núvol, el digital Global Voices o fins i tot al blog oficial de la Wikimedia Foundation. També es va presentar el projecte al congrés anual *The Inclusive Museum*, celebrat a Copenhaguen l'abril de 2013.¹⁴

Amb aquest primer resum realitzat, es va dur a terme una reunió d'avaluació entre el professorat participant durant el primer quadrimestre i el professorat que s'incorporaria a la segona fase del projecte, per tal de comentar els aspectes positius i millorables de l'experiència i intentar aprofitar al màxim les sinergies creades amb la comunitat d'editors voluntaris.

¹³ La taula està disponible a <http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:Viquimodernisme/Bcn1900>. Consultat el 29 d'abril de 2013.

¹⁴ La cobertura mediàtica del projecte es troba recollida a <http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:Viquimodernisme/Cobertura>. Consultat el 29 d'abril de 2013.

De cara al segon quadrimestre es va proposar la col·laboració amb dues assignatures: *Corrents estètics del teatre del segle XX i Història de la música en l'època contemporània*. Al final només es va acordar iniciar el viquiprojecte amb l'assignatura relacionada amb el teatre, on els estudiants realitzarien dues biografies de dramaturgs, tant catalans com estrangers, seguint els mateixos procediments que durant el primer quadrimestre. El treball seria avaluable i voluntari, i com en la fase anterior, també s'ha realitzat una classe presencial per a formar als alumnes en edició viqui i s'està duent a terme un seguiment en línia del procés.

Conclusions preliminars

En el moment de redacció d'aquest article, el projecte es troba en ple desenvolupament de la segona fase. Tanmateix, i per bé que no es disposa de dades finals, sí que es poden presentar dades preliminars força concloents, car el gruix d'activitat del viquiprojecte s'ha concentrat al llarg del primer quadrimestre del curs 2012-2013. Els indicadors qualitius i quantitius determinats a l'auditoria prèvia revelen que, malgrat no haver finalitzat encara, el viquiprojecte es pot qualificar d'èxit: l'alumnat ha millorat 53 articles ja existents i n'ha creat 27 de nous, i gràcies a la millora i reorganització de les categories vinculades al modernisme català, actualment la Viquipèdia ofereix 511 articles sobre aquesta matèria.

En aquest cas, els articles treballats durant el primer quadrimestre presenten unes característiques molt uniformes, que a la vegada ajuden a homogeneïtzar a l'alça l'aspecte dels continguts sobre modernisme català a la Viquipèdia. La mitjana d'octets dels articles treballats durant la primera fase se situa en poc més de 31.000, fet que suposa un creixement del 775% dels octets dels articles ja existents a l'inici del viquiprojecte. A més, els articles han passat a emprar una mitjana de 30 referències i 10 imatges cadascun i, per bé que el percentatge d'ús d'imatges categoritzades com a modernisme català a Wikimedia Commons per il·lustrar articles ha disminuït lleugerament (del 45% ha baixat al 39%), aquesta tendència s'explica perquè el

repositori s'ha vist enriquit amb 5.000 imatges més d'aquesta temàtica, ja sigui en forma de càrregues noves com de millora de les categoritzacions.

Pel que fa a la mostra de 25 articles seleccionada per l'auditoria prèvia, per bé que no s'hi s'intervingué activament durant el desenvolupament del viquiprojecte, la revisió de les dades revela que alguns articles han experimentat certes millores, com l'augment del número de traduccions disponibles d'alguns articles (Antoni Gaudí ha passat de 71 a 75, i l'article sobre la modernitat ha passat a estar disponible en 62 idiomes, quan inicialment sols ho estava en 23), o un augment tímid dels articles de qualitat en les versions dels articles de la mostra en altres idiomes (la Casa Milà ha guanyat una distinció d'article de qualitat i una d'article bo, per exemple). Pel que fa a la seva mida o ús de referències, també s'han observat petites millores: actualment, els articles de la mostra han passat d'uns 45.000 octets de mitjana a més de 50.600, les referències han incrementat en uns cinc punts (de més de 36 a més de 42), i la mitjana d'imatges s'ha normalitzat, quedant en 44 imatges per article.

Com ja s'ha mencionat anteriorment, un cop finalitzada la primera fase el projecte es féu arribar una enquesta als alumnes participants, que va rebre un total de 35 respostes.¹⁵ La gran majoria dels enquestats revela una satisfacció generalitzada sobre el projecte, que qualifiquen d'interessant en un percentatge molt elevat (81%). Les respostes suggereixen que aquesta mena de projectes col·laboratius entre entorns acadèmics i de coneixement lliure tenen un recorregut força llarg en tant que l'estreta relació amb les noves tecnologies permet tant un aprofundiment en la matèria pròpia de l'ensenyament que es cursa com en el coneixement de la Viquipèdia i les dinàmiques de funcionament dels entorns viqui. En tant que un 74% dels enquestats va respondre que la corba d'aprenentatge en un entorn d'aquest tipus no resultà especialment pronunciada, el salt vers un ús més freqüent i normalitzat d'eines i plataformes com la Viquipèdia és viable i presenta potencialitats positives no només pel que fa al treball

¹⁵ L'enquesta, així com els resultats que es poden expressar en gràfics, es poden consultar a <http://ca.wikipedia.org/wiki/Viquiprojecte:Viquimodernisme/Revisió>. Consultat el 29 d'abril de 2013.

col·laboratiu, sinó també al procés avaluator i de seguiment de la tasca feta per part del professorat.

Entre els indicadors d'èxit de la proposta, convé destacar que la majoria dels participants visqueren una experiència compartida amb la participació activa de la comunitat d'editors de la Viquipèdia, i tan sols un 10% va percebre aquesta intervenció com quelcom negatiu, fet que s'atribueix en gran mesura al desconeixement de les particularitats del funcionament de la comunitat d'editors de la Viquipèdia per part d'un col·lectiu d'usuaris fonamentalment novells.

Recalquem que aquest no fou l'únic entrebanc que hagueren d'afrontar els participants del viquiprojecte, sinó que fou precisament la realització d'una proposta com *viquimodernisme* el que posà de manifest una situació certament complicada pels editors novells i que requeria de certa clarificació. Repetidament, al llarg del viquiprojecte, l'alumnat va topar amb la complexitat d'utilització del repositori Wikimedia Commons, especialment pel que feia a les polítiques de càrrega d'imatges i la legislació sobre la propietat intel·lectual, unes dificultats recentment alleugerides gràcies a la millora dels tutorials i ajudes de càrrega de fitxers.

Finalment, els darrers aspectes a destacar de la percepció del projecte per part de l'alumnat són els indicadors més clars de l'èxit de la iniciativa: un 16% dels participants va editar més articles a més del que els pertocava i un 73% afirma que tornaria a repetir l'experiència, revelant que aquesta mena de projectes presenten un potencial motivador de major intensitat que no pas les seqüències didàctiques tradicionals. Aquesta característica radica en bona part en la satisfacció expressada per l'alumnat als comentaris de l'enquesta, on manifestava repetidament l'orgull que li suposava haver realitzat quelcom amb certa transcendència i utilitat social, en un gest que fomenta l'aprenentatge significatiu i el compromís vers la tasca encarregada. És precisament el compromís una de les claus per a que projectes d'aquesta mena arribin a bon port: l'èxit de propostes com *viquimodernisme* es basa en un compromís ferm i de certa envergadura temporal per part de tots els agents involucrats.

Aquest viquiprojecte ha suposat un veritable canvi de paradigma del treball acadèmic, on ben pocs aspectes d'un treball tradicional han romàs intactes més enllà de l'ús de referències i bibliografia de qualitat per justificar els textos redactats. La realització d'aquest viquiprojecte ha suposat que el treball dels alumnes ha deixat d'ésser exclusivament seu per esdevenir una tasca oberta, un *work in progress* permanent, socialment útil, fàcilment accessible en diversos idiomes i eventualment ampliable i modificable gràcies a les llicències Creative Commons i als principis del coneixement lliure.

El GRACMON, per la seva banda, ha aportat el criteri necessari per valorar el projecte, a la vegada que ha incrementat l'accessibilitat a la recerca realitzada i finançada amb diner públic tot esdevenint notablement més visible més enllà dels entorns acadèmics gràcies a una aproximació positiva a eines en línia de difusió del coneixement. D'altra banda, la Viquipèdia i la societat en general s'han vist enormement beneficiats d'aquest projecte, ja que una quantitat massiva de coneixement de qualitat sobre el modernisme català s'ha posat a lliure disposició al sisè lloc web més visitat del planeta. Aquesta acció ha propiciat que els continguts adquireixin un potencial efecte de "taca d'oli" que en qüestió de mesos es farà visible, gràcies a les traduccions a múltiples idiomes dels textos elaborats pels alumnes, les quals faran que el modernisme català vegi multiplicat el seu factor de penetració gairebé exponencialment.

L'auditoria i la revisió final d'aquest projecte ens proporcionaran dades definitives del resultat i l'abast de la iniciativa. Subratllem, però, la nostra satisfacció pels resultats obtinguts a nivell preliminar d'un projecte fàcilment escalable i replicable en múltiples entorns educatius. La compleció d'un viquiprojecte d'aquesta complexitat, a més del potencial observat en aquesta experiència col·laborativa pilot entre acadèmia i Viquipèdia convida a l'optimisme, i els protocols d'actuació definits en cada una de les fases ens serviran de referència en futures experiències de caràcter similar en entorns GLAM, algunes de les quals ja avui en fase embrionària.